

Dokonaj analizy porównawczej wybranego dzieła Szekspira z jego filmowymi i teatralnymi adaptacjami

Plan:

1. Wstęp:

- Dzieła Szekspira – wciąż aktualne i popularne, podejmujące uniwersalne problemy, wciąż wystawiane w teatrach i operach, filmowane.
- Uniwersalne wartości dramatu szekspirowskiego, które wciąż interesują współczesnych reżyserów.
- Filmowe i teatralne adaptacje „Hamleta”.
- Dramaty Szekspira jako teatr nowatorski, taki, który odszedł od antycznych wzorców. Dramat szekspirowski jako nowy gatunek, który przełamał klasyczną konwencję.
- Uniwersalność „Hamleta”. Co interesuje współczesnych reżyserów w dramacie Szekspira?

2. Rozwinięcie:

- Jaki jest świat przedstawiony i bohaterowie w dramacie „Hamlet” Williama Szekspira? Jakie dylematy przeżywa książę Danii i jakie ogólnoludzkie i aktualne do dziś problemy porusza Szekspir w swoim dramacie?
- Spektakl oparty na motywach eseju Stanisława Wyspiańskiego „Studium o „Hamlecie”” będący improwizacją na temat „Hamleta” Szekspira – przedstawienie w reżyserii Jerzego Grzegorzewskiego.
- Dramat Szekspira w Hollywood. Film „Hamlet” w reżyserii Franco Zeffirellego, z Melem Gibsonem w roli księcia Danii. Hamlet ekscentryczny i prowokacyjny.

- Historia Hamleta przeszczepiona na grunt rosyjski – „Hamlet” Kozincewa. Dylematy Hamleta osadzonego w rzeczywistości rosyjskiej.
- Szekspir wystawiany w operze. „Hamlet” i inne dzieła Williama Szekspira w spektakularnej, operowej wersji.
- Film „Hamlet” Branagha jako bardzo wierne przedstawienie dramatu Szekspira. Nie jest to Hamlet uwspółczesniony, wiernie oddaje epokę.
- Teatr w Legnicy – współczesna, przeniesiona na grunt XX wieku inscenizacja „Hamleta” – sztuka Krzysztofa Kopki i Jacka Głomba. Współczesny i nowatorski teatr na Śląsku – dla „Hamleta” znalazło się miejsce nawet w takim teatrze.

3. Zakończenie:

- „Hamlet” – wciąż aktualny. Budzi żywe zainteresowanie nawet wśród współczesnych, awangardowych twórców teatru i filmu.
- Uniwersalność wartości w dramatach Szekspira.

Dokonaj analizy porównawczej wybranego dzieła Szekspira z jego filmowymi i teatralnymi adaptacjami.

Szekspir zamyka epokę renesansu, niektórzy badacze zaliczają go już do baroku, często się tak dzieje z wielkimi indywidualistami przełomów epok, którym niewątpliwie był William Szekspir. Żył i tworzył swoje sztuki w Anglii, w epoce elżbietańskiej. Dzieła dramatyczne Szekspira wciąż budzą żywe zainteresowanie nie tylko wśród czytelników, lecz także wśród reżyserów filmowych i teatralnych, którzy chętnie przenoszą teksty na scenę lub tworzą filmy na ich podstawie. Dramaty Szekspira są nadal aktualne i poruszają uniwersalne tematy i wartości, które nie dezaktualizują się nawet w ciągu wieków.

Dramat szekspirowski w swojej epoce był czymś kontrowersyjnym i już wówczas, gdy powstawał pod piórem Szekspira był nowym

gatunkiem, autor przełamał bowiem konwencję klasycznego dramatu antycznego i wprowadził dość znaczne innowacje. Dramaty Szekspira to tak naprawdę bardzo nowatorski teatr. Współcześni reżyserzy adaptują dzieła Szekspira najczęściej zgodnie z tekstem i wizją autora. Na scenie jego dramatów rozgrywały się największe napięcia i dramatyczne zdarzenia. Dotyczy to również jednego z najsłynniejszych jego dramatów, to znaczy „Hamleta”, który powstał w 1600 roku.

„Hamlet” i tekst tego dramatu wrosły na stałe do kultury europejskiej, ktoś bowiem nie zna tak słynnych cytatów jak choćby: „Reszta jest milczeniem” lub „Źle się dzieje w państwie duńskim”, czy „słowa, słowa, słowa”.

Któż nie zna słynnego monologu z czaszką – „być albo nie być”, który stał się chyba najsłynniejszym monologiem literackim wszech czasów.

„Hamlet” to dzieło, które, podobnie jak wszystkie komedie i dramaty Szekspira, pokazuje psychologicznie prawdopodobne postacie oraz uniwersalne problemy i wartości, które nie dezaktualizują się w miarę upływu czasu, ale są nadal zrozumiałe nawet dla współczesnego czytelnika. Co więcej to i pozostałe dzieła nadal ciekawią i pociągają, są bowiem niezwykle, otoczoną aurą tajemniczości, jest w nich miłość i zbrodnia, honor i analiza psychiki człowieka. Ponadto Szekspir ukazuje ludzi z krwi i kości, bliskich nam, bo prawdopodobnych. Pokazuje ludzi, którzy kochają, nienawidzą, popełniają grzechy i zbrodnie, popełniają czyny złe i szlachetne, spotykają ich porażki i zwycięstwa...

Wiliam Szekspir jest także najbardziej chyba znanym w historii literatury pisarzem, który pisał o miłości i przedstawiał ją we wszystkich jej przejawach. Również dzięki temu, że Szekspir pisał o ludzkich uczuciach, które zna każdy z nas, bez względu na to, w jakiej żyje epoce Jego często żartobliwe słowa mówią o istocie i sile miłości, a przede wszystkim o emocjach, jakie jej towarzyszą, o niepokojach i radościach. O wszystkich

uczuciach i o przeżyciach, które wiążą się z doświadczaniem przez człowieka miłości.

W jakiej rzeczywistości osadzony jest świat utworu pod tytułem „Hamlet”? Otóż tytułowemu bohaterowi dramatu „Hamlet” – księciu duńskiemu, duch ojca objawia tajemnicę zbrodni, której stał się ofiarą. Książę nie może uwierzyć w nieprawość panującą na królewskim dworze, a sama zbrodnia staje się podstawą do zwątpienia... Hamlet po śmierci ojca odziedziczył tron i został władcą w państwie. Nie zna jednak okoliczności śmierci ojca, nie wie kto go zabił, ma się tego dowiedzieć dopiero ze snu, w którym ukaże mu się dusza ojca.

Okazuje się jednak już wkrótce, że to wuj Hamleta zamordował mu ojca i ożenił się z jego matką. Duch ojca objawił mu tajemnicę i zażądał zemsty, której miałby dokonać Hamlet. Hamlet spotyka na swej drodze mnóstwo przeszkód i pojawiają się w jego duszy życiowe dylematy. Jest narzeczoną Ofelii, ale porzuca ją, przez co dziewczyna popełnia samobójstwo z rozpaczy po stracie ukochanego księcia.

Hamlet jest młodzieńcem niezwykle wrażliwym, pełnym ideałów i zasad moralnych. W chwili gdy duch ojca żąda od niego zemsty za swoją śmierć, którą poniósł z ręki brata, Hamlet okazuje się niezdolny do wypełnienia ojcowskiej prośby. Hamlet miota się wśród swoich wątpliwości, miota się wśród dworskich intryg i zbrodni, zdrad, które dokonują się na każdym kroku, nie potrafi się przystosować do takiej rzeczywistości, jest bowiem szlachetnym i honorowym idealistą. Mówi: „Źle się dzieje w państwie duńskim”, ale nie do końca rozumie dlaczego to w ogóle jest możliwe i rodzi się w nim zwątpienie. Ostatecznie ginie w pojedynku z pragmatycznym Fortynbrasem, który przejmuje władzę w państwie. Hamlet nie jest człowiekiem czynu, w przeciwieństwie do Fortynbrasa. Hamlet jest raczej istotą skłoną do refleksji i filozofowania, nie potrafi rządzić państwem w sposób konkretny i władczy. Nie jest realistą, lecz idealistą, nie potrafi się także przystosować do rzeczywistości i realnego świata, żyje w świecie filozofii

i refleksji, Dlatego przegrywa walkę i musi zginąć.

Ktoś kiedyś powiedział, iż tekst owego dramatu jest równie istotny dla naszej kultury, jak teksty biblijne, a jego bohater, samotnie podążający drogą zemsty, jest dla nas bardziej rzeczywisty niż realni ludzie. Na pewno jest postacią bardzo rzeczywistą i jego zachowanie może być dla nas całkowicie zrozumiałe, z powodu jego psychologicznego prawdopodobieństwa. Jest w pewnym sensie podobny do nas i nie jest odległy od zwykłych ludzi. Księżę duński, tytułowy bohater dramatu „Hamlet” szuka odpowiedzi na egzystencjalne pytania (jego słynne pytanie: „być albo nie być?”), szuka schronienia w miłości do Ofelii. W sztuce Szekspira mamy też

elementy dramatu państwowego, walki o władzę. „Hamlet” pełen jest rozważań natury filozoficznej, na temat dobra i zła, a także mądrości, którą autor nam przekazuje, czego przykładem może być chociażby cytaty:

„Nic nie jest dobrem ani złem

samo przez się, tylko myśl

nasza czyni to i owo takim... ”

Fascynująca jest w sztuce Szekspira kreacja głównego bohatera – księcia duńskiego. Jest to postać wielowymiarowa i bardzo barwna, a ponadto psychologicznie prawdopodobna. Hamlet jest szlachetny, kieruje się prawami moralnymi, jest także idealistą z zasadami, właśnie dlatego nie może uwierzyć, że w państwie duńskim „źle się dzieje” i że jest ono areną zbrodniczych rozgrywek.

Rozumiemy pragnienie odwetu, które głęboko pobudza nasze uczucia i wyobraźnię. Równie bliski jest nam ideał romantycznego młodzieńca, wymierzającego sprawiedliwość w nieprzychylnym świecie. Wielkość „Hamleta” i innych dzieł dramatycznych Szekspira nie polega jednak tylko na pasjonującej fabule, której bez wątpliwości nie można odmówić

tym książkom, bo między innymi dlatego współcześni reżyserzy tak chętnie tworzą spektakle na bazie tekstów Szekspira, a współcześni widzowie tak szybko wykupują bilety na przedstawienia teatralne czy filmy. Od pięciuset lat krytycy i czytelnicy usiłują odpowiedzieć na zawarte w nim pytania: Dlaczego bohater zwleka tak długo? Jaka jest rola Ofelii? Czy pragnienie zemsty może usprawiedliwić zbrodnię? Jeżeli uznamy, że jedną z najważniejszych funkcji literatury jest pobudzanie i konfrontowanie myśli i uczuć, to Hamlet spełnia owe warunki w sposób doskonały.

W Gdańsku organizowano swego czasu przegląd filmów szekspirowskich pt. „Szekspir Filmowy”, który został zorganizowany dzięki wsparciu finansowemu Komisji Europejskiej w ramach projektu „Szekspir Europejczykiem”. Pokazano na tym przeglądzie różne filmy, w których wykorzystano teksty sztuk Szekspira i różne ich interpretacje. Między innymi był wśród nich „Hamlet”.

„Hamlet” wystawiany był nie tylko w teatrze, lecz także znalazł się na ekranach kin. Wart opisanie jest między innymi film Kennetha Branagha, który okazał się bardzo wiernym przedstawieniem dramatu Szekspira. Nie jest to Hamlet uwspółcześniony, dość wiernie oddaje epokę, ale nie jest niezrozumiały dla współczesnego widza, co wynika oczywiście z fenomenu dramatów Szekspira.

Film Branagha to pełna i wierna ekranizacja najsłynniejszej tragedii Szekspira i można powiedzieć, że jednego z największych dramatów wszechczasów. Kenneth Branagh niekwestionowany faworytem wśród reżyserów współczesnego, nowoczesnego kina szekspirowskiego. Zajmował się wcześniej działami Szekspira i tworzył filmy na bazie jego tekstów. Stworzył między innymi filmowe adaptacje „Henryka V” i „Wiele hałasu o nic”, które zostały uznane za bardzo wierne tekstowi, a wręcz za bliskie doskonałości przez miłośników kina i teatru.

Kenneth Branagh przygotowywał się do realizacji Hamleta aż siedem lat, film wszedł na ekrany kin w 1996 roku. Powstał film, który można uznać za pełną adaptację szekspirowskiego „Hamleta”. Kenneth Branagh trzymał się wiernie oryginalnego tekstu i stworzył film niezwykle

Film Branagha jest pierwszą pełną ekranizacją „Hamleta”. Do tej pory „Hamlet” był często pozbawiany niektórych partii tekstu z oryginalnej sztuki i nie były to pełne ekranizacje. W filmie Branagha natomiast znalazły się wszystkie kwestie ze sztuki Szekspira, reżyser zadbał o to, by w filmie pojawiły się nawet najdrobniejsze epizody i wszystkie okazały się równie ważne.

Zdjęcia do filmu „Hamlet” kręcono w duńskim pałacu Helsingfr, a zatem reżyser zadbał nawet o właściwe miejsce, bo przecież akcja szekspirowskiego „Hamleta” rozgrywa się w Danii i tam autor umieścił głównego bohatera. Film okazał się naprawdę wielkim widowiskiem, w którym realizatorzy postawili nie tylko na treść, fabułę i wierność tekstowi, lecz także na efekty plastyczne i wizualne.

Warto wspomnieć także o obsadzie filmu, w którym zagrały brytyjskie gwiazdy filmowe takie jak Derek Jacobi czy też Richard Attenborough. Ciekawe jest to, że sam reżyser wcielił się w główną rolę i wystąpił jako Hamlet, co nie przeszkodziło mu w jego reżyserskim zadaniu. Oprócz gwiazd brytyjskich pojawili się także hollywoodzcy aktorzy, jak choćby Kate Winslet w roli Ofelii oraz Robin Williams.

Film jest uniwersalny, tak jak uniwersalne były dzieła Szekspira. Reżyser wydobył z „Hamleta” cały kunszt mistrza dramatu oraz wielowarstwowość sztuki. Dostrzegł, że można ją odczytywać wielowymiarowo i wykorzystał to. Film Branagha, podobnie jak sztuka Szekspira, czyli pierwowzór pokazuje, że można w pisarstwie Szekspira odnaleźć bardzo wiele. „Hamlet” mieści w sobie elementy historii kryminalnej, w której rzeczywistość przenikają zabójstwa i zbrodnie, z drugiej zaś

strony znajdziemy tam opowieść o miłości i elementy romansu, dostrzeżemy także tragedię egzystencjalną, w której bohater walczy ze sobą, można doszukać się nawet elementów czarnej komedii. W „Hamlecie” znajdziemy również refleksje filozoficzne, studium charakterów, dramat o charakterze politycznym, mówiącym o państwie.

Zagranie roli Hamleta dla każdego aktora, bądź teatralnego, bądź to filmowego jest niewątpliwie ogromnym wyzwaniem.

W filmie „Hamlet” Franco Zeffirellego, który powstał w 1990 roku, główną i tytułową rolę odegrał Mel Gibson. Hamlet odgrywany przez młodego wówczas Mela Gibsona jest silny i inteligentny, zdecydowanie przekonujący. Ekranizacja „Hamleta” w reżyserii Zeffirellego to film mimo wszystko ekscentryczny, zmysłowy i trochę prowokacyjny. Jest to subiektywna interpretacja dzieła Szekspira. Ekscentryczny duński książę staje się taki dzięki grze Gibsona, który starał się zrobić z postaci Hamleta swoiste uosobienie niepokoju, który z prawdziwą pasją wygłasza słynny „hamletowski” monolog „być albo nie być” i z prawdziwą filozoficzną pasją poszukuje odpowiedzi na pytania natury egzystencjalnej. Hamlet w filmie Zeffirellego jest nie tylko filozofem i poszukiwaczem sensu życia, lecz także zmysłowym mężczyzną. Warto dodać, że Hamlet w filmie Zeffirellego wypada również nieco prowokacyjnie właśnie pod względem zmysłowości i erotyki. Gibson dobrze oddał postać duńskiego księcia Hamleta w filmie Zeffirellego, pokazał uczucie, pokazał rozpacz i dylematy egzystencjalne szekspirowskiego bohatera.

Tekst dramatu szekspirowskiego staje się dla reżyserów inspiracją do interpretacji i oryginalnego przedstawiania widowiska. „Hamlet” znalazł swoje miejsce również w kinie rosyjskim i stał się inspiracją do specyficznej interpretacji w kontekście państwa, polityki, wolności. „Hamlet” Grigorija Kozincewa z 1964 roku jest właśnie takim filmem. „Hamlet” Kozincewa przedstawia państwo, które jest więzieniem i podejmuje głównie problem państwa. W takiej scenerii rozgrywa

się „Być albo nie być” głównego bohatera i pojawiają się jego problemy egzystencjalne. Hamlet w filmie Kozincewa jest wykształconym humanistycznie człowiekiem, który dokonuje wyboru politycznego i podejmuje walkę. Wie jednak, że musi zginąć. Hamleta w dziele Szekspira nie był człowiekiem czynu lecz raczej idealistą i dlatego musiał zginąć, bo nie pasował do rzeczywistości, w której przyszło mu żyć i do realnego świata, który zastał. Podobnie jest z bohaterem filmu „Hamlet” w reżyserii Kozincewa. Bohater wie, że musi zginąć, bo nie ma sposobu, by wygrać z państwem, a on dokonuje jednak politycznego wyboru, by być w zgodzie z swoimi ideałami.

Sztuki Szekspira wystawiano przede w teatrze i operze, zarówno w czasach współczesnych Szekspirowi, jak i w innych epokach, również w drugiej połowie dwudziestego wieku.

Pisząc o operowych adaptacjach sztuk Williama Szekspira, nie sposób nie zauważyć swego rodzaju historycznego zbiegu okoliczności. Gdy na początku lat dziewięćdziesiątych XVI wieku członkowie Florenckiej Kameraty debatowali nad wskrzeszeniem dramatu antycznego (co w efekcie doprowadziło do powstania opery), londyńczycy oklaskiwali pierwsze sztuki młodego dramaturga i aktora ze Stradfordu, między innymi była to sztuka pod tytułem „Ryszard III”. Gdy natomiast mieszkańcy Florencji podziwiali dzieło Jacopo Periego, czyli pierwszą operę, tymczasem angielska publiczność w Londynie zachwycała się wspaniałymi komediami Williama Szekspira, między innymi „Snem nocy letniej”, „Kupcem weneckim”. Między rokiem 1600, w którym powstała opera Periego a rokiem 1607, kiedy powstał „Orfeusz” – pierwsza opera Monteverdiego, powstały również największe Szekspirowskie tragedie – „Hamlet”, „Otello”, „Król Lir”, „Makbet”.

Tak więc opera pojawiła się na kartach historii w tym samym czasie co William Szekspir i jego dzieła, który spośród wszystkich dramaturgów miał się okazać najbardziej popularnym źródłem inspiracji dla librecistów i kompozytorów. Dramaty i komedie Szekspira nadają się bowiem doskonale na

scenę operową. W konwencji operowej przedstawiano również „Hamleta” i było to oczywiście wspaniałe widowisko. A jednak dramaty i językowy ich kunszt nie do końca można przetransponować na język opery. Na czym więc polega problem z Szekspirem w operze? Wszelkie analizy i wyjaśnienia pokazują, Szekspirowskiej magii słowa nie da się tak po prostu przenieść bez żadnych strat na operową scenę, gdzie „słowa, słowa, słowa”, jak mówił Hamlet, są tylko jednym z elementów fascynującej całości.

„Hamleta” wystawili także młodzi twórcy z teatru na Śląsku – Jacek Głomb i Krzysztof Kopka, którzy uwspółcześnili „Hamleta” i stworzyli z niego coś niezwykłego. Beata adamek tak ocenia ich dzieło:

„Gdybym spróbowała streścić najkrócej zastosowaną w tym spektaklu metodę Jacka Głomba – powiedziałabym – że właśnie umiejętnie stosowane zaskoczenie i kontrasty. Nagle przyspieszenia i spowolnienia rytmu. Filmowa, czy wręcz komputerowa animacja z tradycyjnym teatralnym przeżywaniem. Brutalność świata zderzana z liryzmem miłości (tak właśnie bardzo czysto, delikatnie i przejmująco – w czym nie mała zasługa muzyki Kormoranów – rozgrywane są niemal wszystkie sceny z Ofelią). Dworski rytuał i tłum buntowników z prywatnością. Krzyk – z wypowiedzianym refleksyjnie słowem, którego dzięki temu właśnie zaczynamy słuchać ze zdwojoną uwagą. To właśnie decyduje o niepokojącym, żywym pulsie tego spektaklu.”

A zatem dzieła Szekspira zainspirowały nie tylko teatr klasyczny, lecz także teatr awangardowy i awangardowych twórców.

W Teatrze Narodowym w Warszawie zagrano niedawno spektakl „Hamlet Stanisława Wyspiańskiego” w reżyserii Jerzego Grzegorzewskiego, który opracował również tekst. „Hamlet Stanisława Wyspiańskiego” jest spektaklem powstałym na podstawie eseju Wyspiańskiego pod tytułem „Studium o

„Hamlecie”, który był improwizacją na temat szekspirowskiego „Hamleta”. Wyspiański dokonał analizy i interpretacji „Hamleta” Szekspira i stworzył typ polskiego Hamleta.

Tym razem Jerzy Grzegorzewski sięgnął po esej Wyspiańskiego, pierwszą dogłębną analizę Szekspirowskiego arcydzieła przeszczepioną na grunt literatury polskiej. „Studium o ‘Hamlecie’” – przesiąknięte młodopolską poetyką jest przede wszystkim projektem „teatru ogromnego”, w którym Wyspiański zawarł model polskiego Hamleta, bohatera naszej historii i teraźniejszości.

Z kolei przedstawienie Grzegorzewskiego jest improwizacją na temat tekstu Wyspiańskiego. Jerzy Grzegorzewski przedstawia historię duńskiego księcia z perspektywy umierającego Wyspiańskiego. W roli Wyspiańskiego wystąpił Wojciech Malajkat. Jest to bez wątpienia interesujące wykorzystanie dzieła Szekspira i ciekawa interpretacja, a także kolejne oryginalne przeniesienie tekstu na scenę. Spektakl jest realizacją tekstu, który sam w sobie był już improwizacją na temat szekspirowskiego „Hamleta”, a zatem jest to już interpretacja na drugim poziomie.

Jeśli chodzi o teatr raczej klasyczny, który wykorzystywał na scenie oryginalny tekst Szekspira i całość jego sztuki, to „Hamleta” wystawiał na scenie między innymi Andrzej Wajda, który trzymał się wiernie tekstu o adaptował go na scenę teatralną zgodnie z tym, co wyszło spod pióra Williama Szekspira.

Sztuki Szekspira okazały się ponadczasowe i mimo upływu ponad czterech wieków są nadal interesujące wśród odbiorców, czytelników, miłośników teatru i filmu oraz przede wszystkim wśród reżyserów filmowych i teatralnych, którzy wciąż chcą wykorzystywać teksty dramatów i komedii Szekspira. Zarówno „Hamlet” jak i pozostałe dzieła Szekspira zawierają uniwersalne i ponadczasowe wartości, które są aktualne nawet w dwudziestym pierwszym wieku.

Ponadto „Hamlet” i inne dramaty Szekspira to fascynująca lektura ze względu na niesamowitą fabułę, wartką akcję, psychologiczne prawdopodobieństwo bohaterów, z którymi możemy się utożsamiać, bo są postaciami z krwi i kości. „Hamlet” to także problemy egzystencjalne, filozofia i pytania, które zadawali sobie nasi przodkowie, ale i my je sobie zadajemy. Dlatego „Hamlet” wciąż znajduje ważne miejsce na deskach teatru i ekranach kin.

Bibliografia:

1. Literatura podmiotu:

- William Shakespeare, Hamlet, księżę Danii, przeł. Barańczak, Poznań 1990.

2. Literatura przedmiotu:

- Głowiński, T. Kostkiewiczowa, A. Okopień-Sławińska, Janusz Sławiński, Słownik terminów literackich, Wrocław 1976 (Rozdział: dramat)

3. Materiały dodatkowe:

- film „Hamlet” (1990) reż. Franco Zeffirelli
- „Hamlet Stanisława Wyspiańskiego” – improwizacja na temat „Hamleta” Williama Szekspira, reż. Jerzy Grzegorzewski, Teatr Narodowy w Warszawie.
- „Hamlet” (1996), reż. Kenneth Branagh
- „Hamlet” (1980), reż. Andrzej Wajda
- „Hamlet”, reż. Jacek Głomb, Krzysztof Kopka
- „Hamlet” (1964), reż. Grigorij Kozincew

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.